

Recensie: De Zorgval

Het centrale thema van *De Zorgval* beweegt zich rond de ‘presentiebenadering’. Deze filosofie beoogt zorg die minder bepaald wordt door de mechanismen van het bedrijf en de spelregels van de beroepskrachten. Volgens de auteurs, Andries Baart en Christa Carbo, leidt dit ertoe dat de zorg in zijn eigen val loopt en kwetsbaren de dupe worden. Maar is iedere patiënt of cliënt per definitie kwetsbaar?

Volgens de auteurs, Baart en Carbo, oefent de huidige zorgwerker alleen in technische en juridische zin zijn vak uit. De auteurs doelen dan op zaken als het zorgplan, het productenboek en diagnosebehandelcombinatie. Het stimuleren van zelfredzaamheid en eigen kracht zou automatisch met zich meebrengen dat er geen oog is voor kwetsbaarheid. Persoonlijke betrokkenheid is, volgens de auteurs, in de moderne zorg- en hulpindustrie bewust en onbewust weggeorganiseerd. Goede voorbeelden heten onprofessioneel te zijn en vormen een onderstroming, aldus Baart en Carbo.

Het pleidooi voor de presentiebenadering is in de vorm gegoten van een ‘omkeerboek’. Christa Carbo, een freelance journaliste met zorg als aandachtsgebied, is schrijfster van de ene kant van het boek. Wie het boek omdraait start met het deel dat Andries Baart, de geestelijk vader van de presentietheorie, voor zijn rekening nam.

De 75 pagina’s van Carbo beloven de lezer beelden, ervaringen en verhalen van mensen die in de zorgval zijn gelopen. Dit deel bestaat uit 10 hoofdstukjes met titels als ‘aandacht’, ‘vragen stellen’, ‘wederkerigheid’ en ‘vallen en opstaan’. Elk hoofdstuk start met een generieke beschrijving van het proces dat zich tussen patiënt/cliënt en de zorg kan voordoen. Daarna volgt een praktijkverhaal. ‘Het zere beentje’, ‘de man met de bult’ en ‘het probleemgezin’. Beelden ontbreken, maar de schrijfster bezigt een ‘beeldige’ stijl die in de gemiddelde Libelle niet zou misstaan.

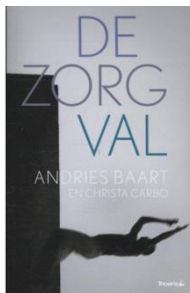
Baart verzorgt het andere deel: een wetenschappelijk essay van 105 pagina’s met 22 pagina’s noten. Dit deel is nog het best te omschrijven als een beschouwing over het politiek-maatschappelijke appel van de presentiebenadering. Hij trekt van leer tegen het optimistische leger dat zelfredzaamheid en eigen kracht stimuleert, maar geen oog heeft voor kwetsbaarheid. Om vervolgens uitgebreid te pleiten voor de presentiebenadering: een jonge en morele theorie die berust op een filosofisch fundament, zorgethiek met een bijbehorende mens- en maatschappijvisie. Volgens Baart staat dit synoniem voor ‘aandachtige en trouwe bekommernis om mensen’ en ‘aansluiten en meeleven met de zwaksten’. Hij sluit zijn deel af met ‘Een programma voor goede zorg’. Dit stuk, van minder dan vijf pagina’s is nog het best te omschrijven als een korte bondige samenvatting van de voorgaande pagina’s.

Volgens de auteurs is de presentiebenadering vooral voor mensen die kwetsbaar, marginaal, doodziek of hopeloos zijn en daardoor hulp, steun en zorg nodig hebben. Het punt dat *De Zorgval* maakt is daarmee gezet.

Maar *De Zorgval* laat vele zaken buiten beschouwing. Om er enkele te noemen:

- Lang niet alle patiënten en cliënten zijn als ‘kwetsbaar, marginaal, doodziek of hopeloos’ te omschrijven. Steeds meer burgers worden *zorgklanten* die onder andere door eigen bijdragen, kieskeuriger en mondiger worden.
- Zorgorganisaties ontwikkelen concepten die, zonder presentiebenadering, maar vanuit een juiste visie in combinatie met bedrijfsmatige principes, bewerkstelligen waar de auteurs voor staan. Wat te denken van vele particuliere initiatieven die gebaseerd zijn op aandacht voor de mens en zijn leven tot nu toe.

- Zorgorganisaties zien zich momenteel geconfronteerd met verkleining van contracteerruimte, bezuinigingen en daarmee gepaard personele consequenties. Jammer dat De Zorgval dit niet als een gegeven beschouwt, maar alleen in de vorm van een aanklacht behandelt.
- Te weinig persoonlijke attentie en aandacht is een maatschappelijk verschijnsel. Het overkomt je ook in een restaurant of bij Albert Heijn waar ik steevast het gevoel krijg dat ik de medewerker die het vak vult in de weg loop. En dat terwijl er op zijn borst prijkt “Ik help u graag”.

Titel:	De Zorgval
Auteurs:	Andries Baart en Christa Carbo
Uitgeverij:	Thoeris
Aantal pagina's:	208
Prijs:	€ 19,95
ISBN:	9789072219848